



NIN BASISKARTLEGGING AV SKINSTADRESET NATURRESERVAT I MØRE OG ROMSDAL FYLKE 2024

12.11.2024



RAPPORT 2024:27

Utførende institusjon:

Dokkadeltaet Våtmarkssenter AS

Prosjektansvarlig:

Espen Sommer Værland

Prosjektmedarbeider:**Oppdragsgiver:**

Miljødirektoratet

Kontaktperson:

Line-Kristin Larsen

Referanse:

Værland, E. S. (2024). *NiN Basiskartlegging av Skinstadreset naturreservat i Møre og Romsdal fylke 2024* (DNV Rapport 2024:27)

Sammendrag:

Dokkadeltaet Nasjonale Våtmarkssenter AS (DNV) har i 2023 kartlagt arter og naturtyper i Skinstadreset naturreservat i Mære & Romsdal fylke. Kartleggingen er gjort på oppdrag for Miljødirektoratet under prosjektet Naturtypekartlegging inkludert artskartlegging, etter instruks for basiskartlegging i verneområder. Verneområdene er kartlagt etter NiN versjon 2.1.

Naturreservatet består i hovedsak av eldre furuskog av typisk fattig og fuktig utforming. Skogen er i ferd med å utvikle naturskogs karakteristikk, og det er dels større tetthet av både liggende og stående død ved. I sentrale deler av reservatet forekommer det mange store barlind-trær, hvortil det er tilknyttet flere rødlistearter. Det forekommer også mindre partier med litt rikere skog, hvor det dels også er et vesentlig innslag av hassel.

Skogen er preget av tidligere plukkhogst, men vil om den får utvikle seg fritt utvikle seg mot en naturskog over tid. Ellers er det ingen utfordringer med direkte inngrep i verneområdet, men det foregår utbygging tett på vernegrensa i øst og hogst i vest. Høyt beitetrykk fra hjort er en trussel mot barlind, særlig mtp. rekruttering av nye trær. Det er plantet litt gran i verneområdet tidligere. Deler av dette er tatt ut i nyere tid, mens noen små bestander står igjen. Det er ikke observert stor spredning av gran.

Emneord: Basiskartlegging, verneområde, Natur i Norge, Skinstadreset

Forsidefoto:

Gammel furuskog (normalskog) med innslag av stående død ved i Skinstadreset naturreservat. Foto: Espen Sommer Værland.

Avtalenummer: 24087214

Kartleggingspakke: 05-VL2





Innhold

INTRODUKSJON	4
1 METODE	5
1.1 KUNNSKAPSGRUNNLAG OG FORARBEID	5
1.2 GJENNOMFØRING AV FELTARBEID	5
1.3 KARTLEGGINGSVERKTØY.....	6
1.4 VERNEOMRÅDER KARTLAGT I 2024.....	6
2 SKINSTADRESET NATURRESERVAT (VV00000380)	7
2.1 FORVALTNINGSUTFORDRINGER – SAMMENDRAG	7
2.2 NATURFAGLIGE OBSERVASJONER	7
2.3 FORVALTNINGSRELEVANTE PROBLEMSTILLINGER	9
2.4 PRAKTISKE UTFORDRINGER I FELT	10
2.5 USIKKERHET OG ALTERNATIVE VALG.....	10
2.6 BILDER	11
13 KILDER	14



Introduksjon

Dokkadeltaet Nasjonale Våtmarkssenter AS (DNV) har i 2024 kartlagt arter og naturtyper i Skinstadreset naturreservat i Møre og Romsdal fylke. Kartleggingen er gjort på oppdrag for Miljødirektoratet under prosjektet Naturtypekartlegging inkludert artskartlegging, etter instruks for basiskartlegging i verneområder.

Formålet med basiskartlegging er å styrke kunnskapsgrunnlaget i norske verneområder ved å fremskaffe presis stedfestet informasjon om naturvariasjonen i verneområdene.

Bestillingen fra Miljødirektoratet spesifiseres gjennom oppdragsbeskrivelsen (Anonym, 2024). Natur i Norge (NiN) er lagt til grunn for kartleggingen og all fastmark og våtmark innenfor verneområdene er kartlagt etter dette systemet.

Formålet med denne rapporten er å gi en kortfattet oppsummering av de naturfaglige observasjonene fra kartleggingen. Det gjøres også rede for eventuelle praktiske eller faglige utfordringer og håndteringen av disse. Hovedfokus har vært å trekke frem opplysninger og problemstillinger som er spesielt relevante for forvaltningen. Verneformålet er styrende for hva som anses som relevante forvaltningsutfordringer i det gitte verneområdet. De ovennevnte punktene er presentert i ulike kapitler for hvert verneområde. I rapportens første del er det gjort rede for metodene og kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for arbeidet.



1 Metode

Verneområdene er kartlagt etter NiN versjon 2.2 (Halvorsen et al., 2016). NiN er et system for å beskrive all natur på land og i vann i norske territorier. Variasjonen er enorm og gradvis og inkluderer egenskaper knyttet til artsmangfold, geologisk mangfold, landskapsformer, naturlige og menneskelige objekter, tilstandsvariasjon, og mye mer. I NiN-systemet er disse ulike egenskapene systematisert og standardisert på en slik måte at de kan benyttes til å beskrive naturen med et felles og presist begrepsapparat. NiN-systemet er også tilpasset praktisk kartlegging i ulike målestokker og i dette oppdraget er det kartlagt i målestokk 1:5 000 etter standardveilederen for terrestrisk kartlegging i målestokk 1:5 000 (Bryn & Naas, 2022).

I oppdragsbeskrivelsen (Anonym, 2024) er det i tillegg gitt spesielle regler som supplerer eller overstyrer de generelle NiN-kartleggingsreglene, med sikte på å effektivisere kartleggingen i tråd med oppdragets formål. Kartleggingen er heldekkende og omfatter alle naturtyper innen hovedtypegruppene fastmark og våtmark, samt noen hovedtyper fra de øvrige hovedtypegruppene som forekommer i overgangen mot fastmark eller våtmark og ofte i veksling med disse.

Oppdraget omfatter også artsregistreringer og dette kan utgjøre inntil 20% av oppdraget. Retningslinjene for når og hvor artsregistreringer skal prioriteres er også gitt av oppdragsbeskrivelsen. Generelt sett er det gitt prioritet til registrering av fremmedarter, rødlistearter og problemarter, arter i kalkrike naturtyper, arter i mer eller mindre intakte semi-naturlige typer og i avvikende typeutforminger.

1.1 Kunnskapsgrunnlag og forarbeid

Som en del av forarbeidet er det undersøkt hva som finnes av tidligere naturtypekartlegginger og artsregistrering innenfor prosjektområdene. Videre er relevante rapporter og annen litteratur gjennomført for nødvendig bakgrunnsinformasjon knyttet til naturvariasjon, verneforskrift, brukshistorie, o.l. Studier av gamle flyfoto er normalt viktig for å forstå områder med lang brukshistorie, særlig der hvor bruken har opphørt for lenge siden.

Det ble gjennomført et møte med Statsforvalter den 28.06.24. På møtet fikk blant annet Statsforvalteren anledning til å presisere behov og forventninger til kartleggingen. Det ble særlig lagt vekt på at påvirkning fra spor etter ferdsel, slitasje fra turisme og lignende, samt negativ påvirkning av fremmede arter, som ønskes godt dokumentert.

Det er utenfor omfanget av dette oppdraget å gjøre en omfattende sammenstilling og diskusjon av tidligere kunnskap. Det forutsettes derfor at forvaltningen er kjent med tidligere kunnskapssammenstillinger og rapporter i tilknytning til verneområdene, f.eks. forvaltningsplaner, tidligere kartleggingsoppdrag, osv.

1.2 Gjennomføring av feltarbeid

Kartleggingen ble gjennomført i september 2024 av Espen Sommer Værland. Værforholdene og forholdene for relevante artsgrupper var gode.



1.3 Kartleggingsverktøy

Registrering av naturtyper i felt ble gjennomført ved bruk av NiNapp på iPad (Thronsden & Theodorsen, 2020). NiNapp er Miljødirektoratets egen kartleggingsapplikasjon for kartlegging av naturtyper etter deres instruksjer.

Arter ble registrert via Arter-appen på iPad (Theodorsen, 2020). Dette er Miljødirektoratets egen applikasjon for registrering av arter i forbindelse med deres oppdrag. I denne appen er det mulig å registrere alle norske arter innen karplanter, moser, sopp og lav. Ved oppdragets slutt rapporteres alle funn til Artsobservasjoner under prosjektet «Miljodir_naturtypekartlegging_2024».

1.4 Verneområder kartlagt i 2024

Tabell 1. Oversikt over kartlagte verneområder i Vestfold og Telemark fylke 2023.

Navn	VO-nummer	Verneform	Kommune(r)	Alt landareal kartlagt	Delområde ca. daa
Skinstadreset	VV00000380	Naturreservat	Ålesund	Ja	341

2 Skinstadreset naturreservat (VV00000380)

Verneområdet er kartlagt av Espen Sommer Værland i september 2024.

Naturreservatet er ikke kartlagt tidligere etter NiN, men etter DN-håndbok 13 er hele reservatet kartlagt som kystfuruskog (2002). Området har vært kartlagt i flere omganger tidligere, se referanser i faktaark for DN-håndbok 13 figur (Miljødirektoratet, 2024). Ifm. et prosjekt omhandlende kartlegging av en hittil ubeskrevet art av seksporesoppen *Mytilinidion* sp. på barlind ble området også inventert av biologer fra Miljøfaglig Utredning.

2.1 Forvaltningsutfordringer – sammendrag

Tabell 2. Forvaltningsutfordringer for Trollvann naturreservat.

Beskrivelsesvariabler	Arter/inggrep	Lokaliteter	Situasjon	Tiltak
Granplantefelt	Gran (<i>Picea abies</i>)	Spredte små plantefelt ovenfor vegen i østre del av reservatet, inngår i; NIN5K2410217928, NIN5K2410217934, NIN5K2410217932, NIN5K2410217939	Noe uttak, noe gjenstående. Relativt lite tegn til spredning	Uttak
Hjortegnag	På barling (<i>Taxus baccata</i>)	Omtrent samtlige barlind i reservatet	Større skader på store trær, men lite tegn til redusert vitalitet. Praktisk talt ingen foryngelse	Redusere hjortebestanden
Hogst og andre inngrep nær vernegrensa	Utbygging tett på østgrensa, og hogst tett på vernegrensa i vest		Lite direkte innvirkning på naturen i reservatet, men påvirker konnektiviteten i landskapet	Redusere omfanget av hogst og større tekniske inngrep tett på vernegrensa

2.2 Naturfaglige observasjoner

Bakgrunn

Skinstadreset naturreservat omfatter et område med typisk fuktig og hovedsakelig fattig furuskog i Ålesund kommune i Møre og Romsdal fylke. Reservatet ligger i boreonemoral sone og i klart oseanisk seksjon. Berggrunnen består av gneis, mens løsmassene består av humus/torvdekke over berggrunn og usammenhengede morenemateriale.

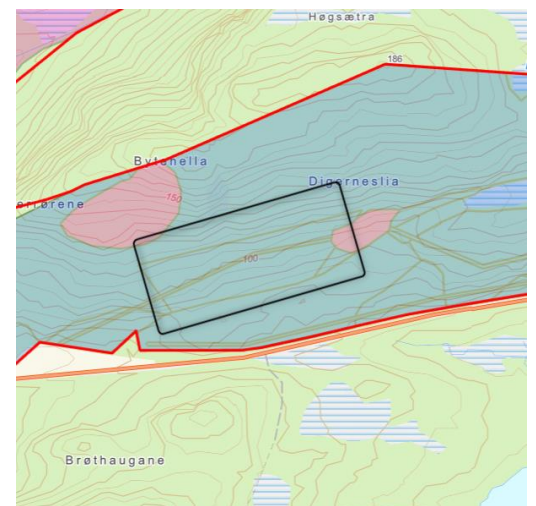
Skog

Verneområdet domineres av kalkfattig furuskog på blåbær, bærlyng og lyngnivå. Uttørkingsfaren og vannmetninga følger i stor grad terrengformen. Jordsmonnet er skinnere og tørrere på toppen, og blir mektigere og fuktigere nedover lia. Særlig i østre halvdel inngår også noe furudominert myrskog, og dels noe åpen kalkfattig jordvannsmyr. I nedre del av lia inngår noe svak lågurtskog og svak bærlyng-lågurtskog. Her er det også delvis større innslag av hassel og bjørk (inngår også spredt i hele reservatet). Et større område i østre del og et mindre parti sentral innfrir kriteriet for rødlisteenheten Kalk- og lågurtfuruskog (VU). Mer krevende arter som sanikkel opptre svært spredt. Ellers er det svake lågurtarter som skogfiol, markjordbær, legeveronika og teiebær som opptre mer regelmessig i disse områdene. Skogfredløs vokser hist og her.

Skogen er gjennomhogd fra gammelt av og bærer preg av dette. Skogen er imidlertid jevnt over i hogstklasse 5 (gammel normalskog) og arts mangfold og dødvedelementet har en positiv utvikling mot mer naturskogs nær skog. Gubbeskjegg (*Alectoria sarmentosa*, NT) er svært vanlig i reservatet, mens andre tidlige gammelskogsarter som furustokkjuke (*Phellinus pini*, NT), furuplett (*Chaetodermella luna*, NT) og furuvintergrønn (*Pyrola chlorantha*, NT) også forekommer spredt. Dødvedelementet er best utviklet i vestre halvdel. Særlig langs ryggen mellom Fallsenden og Bytehella er det dels større konsentrasjoner av liggende dødved av middels og stor dimensjon. På toppen av Bytehella er antagelig de eldste trærne i reservatet og her er det også en del stående død ved av stor dimensjon. Variasjonen i nedbrytningsstadier og størrelsen, kontinuiteten, er imidlertid fortsatt liten.

Det forekommer noen titalls store barlind-trær (*Taxus baccata*, VU) i reservatet. Kjerneområdet er i nedre sentrale deler av NIN5K2410217917 (Figur 1). Jon Bjarne Jordal oppgir 26 registrerte trær, hvorav 17 ho- og 8 hanntrær (Bjarne & Holtan, 2005). Det ble ikke telt opp i denne sammenheng, men flere ble kartfestet. Det er pr. 12.11.2024 22 registreringer var Barlind i reservatet i Artskart. Noen registreringer kan gjelde de samme trærne. Omfanget av hjorteskade på trærne er omfattende. Omtrent samtlige trær har skader etter hjort, og det er praktisk talt ingen rekruttering. Det ble ikke observert stående eller liggende døde barlind, så det er ingen direkte tegn til nedgang, men om det har vært noen endring i antall så er det helt klart størst sannsynlighet for en nedgang. Barlindsotflak (*Metacapnodium dingleyae*, VU) er ikke uvanlig på barlind i området, samt at flere forekomster av den antatt ubeskrevne sekksporesoppen *Mytilinidion* sp. ble påvist på flere trær av biologer fra MFU. Reservatet ligger midt i et kjerneområde for begge disse artene i Norge (Jordal & Hanssen, 2023). I følge forvalter Ola Betten er det utført noe skjøtselshogst rundt barlind-trær i reservatet.

Det er plantet noen så felt med gran spredt i nedre del av reservatet. Feltet lengst i vest (NIN5K2410217939) og øst (øst i NIN5K2410217928) er avvirket, mens det gjenstår noen



Figur 1. Kjerneområde for barlind (*Taxus baccata*, VU) i reservatet markert med svart firkant. Skjermdump fra ninweb.

mindre vel i østre halvdel (inngår i NIN5K2410217928, NIN5K2410217934 og NIN5K2410217932). Det er ikke veldig mye tegn til spredning med i et lite område i NIN5K2410217932 (Figur 2) er det en del smågran som antagelig er selvforrynget.

Gul pærelav (*Pyrenula occidentalis*, NT) og hasselrurlav (*Thelotrema suecicum*, NT) er begge regnskogsindikatorer og registrert i reservatet tidligere. Det er potensiale for flere forekomster av disse artene knyttet til hassel og rogn, samt andre regnskogsindikatorer. Det ble imidlertid ikke registrert noen miljøer hvor regnskogspreget var tilstrekkelig for å regnes som regnskog.

Artsmangfold

Etter kartlegging ble det rapportert 59 observasjoner i Artsobservasjoner, av totalt 30 ulike takson (pr. Artskart 12.11.2024). I hovedsak av trivielle arter, men det ble også gjort rapporteringer av noen rødlistearter som er omtalt i teksten over. Av fremmede arter ble det bare registrert én forekomst av platanlønn (*Acer pseudoplatanus*, SE) helt øst i reservatet. Det er registrert andre fremmede arter langs vegen utenfor vernegrensa, bla. alaskakornell (*Swida cericea*, SE), men disse har antagelig begrenset evne til spredning og fortrengning inn i reservatet.

2.3 Forvaltningsrelevante problemstillinger

Granplantefelt

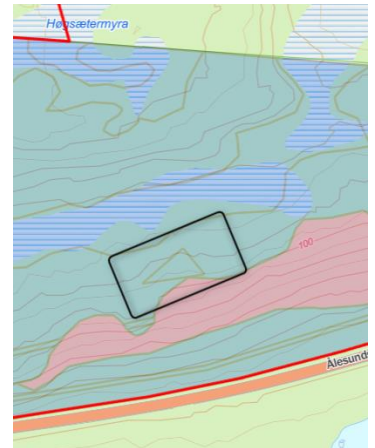
Det er flere små granplantefelt i nedre del av reservatet. Noen av disse er avvirket, mens andre fortsatt står. Det er noe tegn til spredning (Figur 2), men hovedsakelig i ett avgrenset område. De gjenstående plantefeltene og frøspredte trær bør fjernes.

Hjortegneg

Det er omfattende skade av hjortegneg på barlind i reservatet, og rekrutteringa er tilnærmet lik null. Dette tyder på at hjortebestanden er alt for stor, og gjør populasjonen svært sårbar. Dette undergraver hele verneformålet med reservatet og må løses dersom reservatet skal bevare sitt verneformål også i fremtiden.

Hogst og inngrep

Det er sprengt og gjort store inngrep helt opp til vernegrensa i øst, og noe hogst i et lite område tett på vernegrensa i helt i vest. Disse inngrepene har ingen direkte negativ effekt i verneområdet, men bidrar til å redusere konnektiviteten i landskapet, dvs. artenes spredningsveier. Helt lokalt kan de også påvirke økologiske faktorer som luftfuktighet, som kan ha betydning for enkeltforekomster av regnskogsarter.



Figur 2. Område med selvforrynget gran i østre del av reservatet innrammet i svart. Skjermdump fra ninweb.



2.4 Praktiske utfordringer i felt

Det var ingen vesentlige praktiske utfordringer i felt.

2.5 Usikkerhet og alternative valg

Det var ingen vesentlige usikkerhetsmomenter eller alternative valg med kartleggingen.

2.6 Bilder



Figur 3. Furgadd av stor dimensjon på Bytehella. Rundt Bytehella og videre vestover virker å være et kjerneområde for gammelskogskvaliteter i reservatet.



Figur 5. Større konsentrasjoner av liggende død ved opptretr klumpvis, hovedsakelig vestre del, men også i et lite område i østre del (bilde). Ellers viser bildet et typisk synsinntrykk i Skinstadreset; fattig furuskog med innslag av bjørk og dels en del eier i busksjiktet.



Figur 4. I nedre del av lia forekommer noen rikere partier med svak lågurt og svak bærlyng-lågurtskog (lågurtskog flekkvis). Der er det også mer hassel, men likevel furudominert slik at området innfrir inngangsverdiene til rødlistearten Kalk- og lågurtfuruskog (VU)-



Figur 7. Øverst: avvirket granplantasje vest i reservatet (NIN5K2410217939). Nederst: plantefelt med gran, samt en del antatt frøspredt gran i østre del av reservatet.



Figur 6. Sprengning og utbygging helt inn til vernegrensa øst i reservatet.



13 Kilder

- Anonym. (2024). *Oppdragsbeskrivelse for Naturkartlegging i verneområder 2024. Versjon februar 2024*. Miljødirektoratet.
- Bjarne, J., John, & Holtan, D. (2005). *Kartlegging av naturtyper i Skodje kommune* (Rapport J. B. Jordal nr. 3-2005). Biolog J. B. Jordal AS.
- Bryn, A., & Naas, A. E. (2022). *Feltveileder for kartlegging av terrestrisk naturvariasjon etter NiN (2.2) – tilpasset målestokk 1:5 000 og 1:20 000* (Utgave 2, oppdatert mars 2022, kartleggingsveileder nr 2; s. 47). Artsdatabanken.
- Halvorsen, R., Bryn, A., & Erikstad, L. (2016). *NiNs systemkjerne—Teori, prinsipper og inndelingskriterier* (NiN Artikkel 1, versjon 2.1.0.). Artsdatabanken.
- Jordal, J. B., & Hanssen, U. (2023). *Kartlegging og overvåking av barlind og barlindtilknyttede arter i Møre og Romsdal* (Miljøfaglig Utredning Rapport 2023-92). Miljøfaglig Utredning.
- Miljødirektoratet. (2024). *Skinstadreset naturreservat [Naturbase faktaark]*.
<https://faktaark.naturbase.no/?id=VV00000380>
- Theodorsen, P. (2020). *Arter 2020—Brukarrettleiing. Versjon 21.4.2020* (Miljødirektoratet veileder M-1384 | 2019).
https://ninkartlegging.miljodirektoratet.no/Arter_2020_versjon20200421.pdf
- Thronsen, S., & Theodorsen, P. (2020). *NiNapp 2020 brukerveiledning. Versjon per 08.05.2020* (Miljødirektoratet veileder M-1383 | 2020).
https://ninkartlegging.miljodirektoratet.no/NiNapp2020_veileder_versjon2.pdf



DOKKADELTAET

